

AJANKOHTAISTA SUOMEKSI

2021-11-20

Programmanus

av Heidi Liekola

Moikka ja tervetuloa kuuntelemaan ruotsinsuomalaisille yläkoululaisille suunnattua UR:n ohjelmaa *Ajankohtaista suomeksi*. Minä olen Heidi Liekola ja tämän ohjelman teemana on pohjoismainen kuvataide seuraavin aihein:

**Ruotsalaistaiteilija Anders Zorn oli oman aikansa influensseri
Akseli Gallen-Kallela suojeli ja maalasi suomalaista luontoa**

Ruotsalaistaiteilija Anders Zorn oli oman aikansa influensseri

Kultakauden eli 1900-luvun alun molemmin puolin vaikuttanut Anders Zorn on ehkä Ruotsin taidehistorian tunnetuin hahmo. Ruotsin kansallismuseon pääintendentti Susanna Petterssonin mukaan hän oli aikakautensa vaikuttaja.

Susanna Pettersson, Ruotsin Kansallismuseon johtaja
Häntä voidaan kutsua tavallaan Ruotsin taiteen tämmöiseksi megatähdeksi, jos nyt käytetään tän päivän kieltä. Se johtuu ennen kaikkea siitä, että Anders Zornilla oli omana aikanaan ihan valtavat verkostot. Jos hän eläisi tänä päivänä niin hänellä olisi varmasti kymmeniätuhansia seuraajia Instassa. Hän oli sosiaalisesti todella taitava. Ja käytti kaikkia näitä kykyjä hyväkseen, luodakseen erilaisia asiakassuhteita, jotka johti teosten tilauksiin.

Niin kotiseuturakkaus kuin kansainvälisyyskin näkyy Zornin taiteessa. Petterssonin mukaan hänellä oli ilmiömäinen kyky vangita kohteensa kankaalle.

Susanna Pettersson, Ruotsin Kansallismuseon johtaja
Se liittyy siihen, että hän oli uskomattoman taitava taiteilija, joka pystyi kankaillensa vangitsemaan ei pelkästään kuvattavan henkilön ulkonäköä, vaan myös jotain siitä ihmisestä itsestään. Käytetään nyt vaikka sanaa sielu. Hän maalasi mielellään arkisia askareita siis leivän leivontaa, sukkieneulomista, ihmisten

vaikuttaja,
influensseri
influencer
kultakausi
La belle époque
taidehistoria
konsthistoria
Kansallismuseo
Nationalmuseum
aikakausi
Era, epok
verkosto
nätverk
kyky
förmåga
asiakas
kund
teos
verk, här:
konstverk
ilmiömäinen
fenomenal
vangita
fängsla, fånga
kangas
duk
sielu

kulkemista kylänraitilla ja toi tavallaan sen semmosen tavallisen ihmisen arjen ja elämän näkyviin teoksissaan.

Pettersson muistuttaa, että kultakauden taiteilijat lähtivät maailmalle varhain taideoppiin.

*Susanna Pettersson, Ruotsin Kansallismuseon johtaja
Zorn muutti kotoaan Morasta 12-vuotiaana. Hän aloitti Taideakatemiassa 15-vuotiaana. Ja jos ajatellaan sitä, että kuinka nuorena nämä kaverit ovat pakanneet reppunsa ja lähteneet esimerkiksi Pariisiin, niin se alkaa jo näyttää aikamoiselta matkalta. Tuolloinhan matkustaminen ei ollut sitä, että hypätään Arlandassa New Yorkin koneeseen ja hurautetaan perille. Sinne mentiin höyrylaivalla ja se matka kesti todella kauan.*

Akseli Gallen-Kallela suojele ja maalasi suomalaista luontoa

Akseli Gallen-Kallela on usein nostettu kansallistaiteilijan asemaan Suomessa. Hän oli Anders Zornin aikalainen ja he seurustelivat samoissa taidepiireissä Pariisin vuosinaan. Gallen-Kallela tunnetaan erityisesti kansalliseepos Kalevalan kuvaajana. Hän oli kuitenkin myös monipuolinen maisemamaalari ja kiinnostus luontoon näkyy hänen töissään, kertoo museokoti Tarvaspään kokoelmakuraattori Sandra Lindblom:

*Sandra Lindblom, kokoelmakuraattori
Kiinnostus luontoon kulkee Akseli Gallen-Kallelan taiteessa ihan sieltä hänen uransa alkuajoista asti. Eli hän kuvailee muun muassa sitä, että kuinka hän lapsuudessaan isältään oppi arvostuksen kasveja kohtaan. Lapsuusmuistoistaan kertoessaan Akseli Gallen-Kallela kertoi, että hänen isänsä nimitti aina kasveja latinankielisillä nimillä ja että hän oppi puhuu kasveista niin kuin "heinä" eli tämmösinä henkilöinä.*

Myös taiteilijan huoli luonnosta näkyi hänen töissään.

*Sandra Lindblom, kokoelmakuraattori
Akseli Gallen-Kallela ehkä kuvasi just sellaisia ympäristöjä, joiden hän koki olevan uhattuna. Eli esimerkiksi erämaaympäristö. Metsäteollisuus oli kasvanut Suomessa 1860-luvulta lähtien ja hän kuvasi juurikin näitä ympäristöjä, joita hän koki kauniina ja tärkeinä.*

*själ
askare
sysla, bestyr
neuloa
sticka
kylänraitti
byväg
varhain
tidigt, arla
aikamoinen
rejäl, betydande
hurauttaa
svischa, susa
fram*

*suojele
skydda
aikalainen
en samtida
person
seurustella
umgå
kansalliseepos
nationalepos
maisema
landskap
arvostus
uppskattning
huoli
oro
uhattu
hotad
erämaa
ödemark,
vildmark
metsäteollisuus
skogsindustri
niin ikään
också
koti-ikävä
hemlängtan
voimakas
kraftfull, stark*

Taiteilija kaipasi niin ikään kotimaansa luontoa matkoilla ollessaan.

Sandra Lindblom, kokoelmakuraattori

Tää matkoilla olo synnytti tällöisen koti-ikävän Akseli Gallen-Kallelalla. Se ehkä näkyi myös siinä, että hän erityisesti innostu näistä kotimaata ja sen luontoa kuvaavista aiheista. Muun muassa Pariisissa ensimmäistä kertaa ollessaan, niin taiteilija kirjeissään kertoo, että hän tekisi mitä vain, jotta hän näkisi pienen palan suomalaista graniitti. Niin voimakas se koti-ikävä oli.

Tässä tämänkertaiset aiheet. Kuullaan taas!